

Leven met Asperger:

*'Het is alsof hij op de
verkeerde planeet zit'*



Beeldhouwer **Peter van Wijk (57)** en psycho-sociaal therapeute **Willy Bosga (52)** hebben sinds elf jaar een relatie. Samen beheren ze een galerie. Peter heeft het syndroom van Asperger. Aspergers zijn normaal of bovengemiddeld begaafd, maar hun sociaal-emotionele vaardigheden zijn beperkt. 'Mensen zijn voor mij bewegende vormen in de ruimte die geluid maken.'

Willy: "Peter en ik raakten aan de praat op een verjaardagsfeestje."

Peter: "Om wat bij te verdienen, handelde ik in die tijd in een voedingssupplement en ik dacht: misschien is het wel iets voor haar."

Willy: "Tijdens ons eerste gesprek begon hij me meteen een beetje te stangen omdat hij hoorde dat ik therapeut was, maar wel op een leuke manier. We bleken vlak bij elkaar te wonen. Toen ik de volgende dag mijn producten ging ophalen, was het crisis bij Peter thuis."

Peter: "Mijn huwelijk stond op springen, eigenlijk al heel lang."

Willy: "Omdat ik wel vaker mensen opving in crisissituaties heb ik aangeboden dat hij met mij mee naar huis kon. Ik was al meer dan een jaar weduwe en woonde alleen in een groot huis. Meteen op de eerste dag wist ik dat Peter 'mijn man' was. Je zou kunnen zeggen dat ik 'hem' zag, zijn hele wezen, en dat ik daarvan hield."

Wereldvreemd

Peter: "Dat ik Asperger had, wist ik nog niet toen ik Willy ontmoette. Die diagnose is pas een jaar later gesteld. Maar ik heb mijn hele leven al de gevolgen van Asperger ondervonden. Er was altijd een enorme discrepantie tussen mijn intellectuele vermogen en mijn praktische vaardigheden."

Willy: "Vanaf dag één merkte ik dat Peter bijzonder intelligent is, maar tegelijkertijd een beetje wereldvreemd. Het kwartje viel tien jaar geleden tijdens onze huwelijksreis. Ik lag achter in ons busje en zag de reacties van andere automobilisten op zijn manier van rijden. Hij anticipeerde totaal niet, stopte heel abrupt en sloeg plotseling af; hij hield totaal geen rekening met het sociale aspect van autorijden."

Willy: "Peter kent de sociale codes niet. Daardoor loopt hij altijd het risico net het verkeerde

te doen. Het is of hij op een vreemde planeet is beland waar mensen onbegrijpelijke afspraken met elkaar hebben gemaakt over hoe ze met elkaar omgaan. Peter imiteert die afspraken, maar de achterliggende gedachte gaat volledig langs hem heen."

Peter: "Mensen zijn voor mij bewegende vormen in de ruimte die geluid maken. Als je op het juiste moment de juiste dingen zegt, blijven ze rustig, maar o wee als je het verkeerde zegt... Bij een ontmoeting geef ik mensen standaard een hand, omdat ik heb geleerd dat je dan meestal goed zit. Maar wanneer je 'hoi', 'goedemorgen' of juist 'hallo' zegt, wanneer kennissen vrienden worden... Ik heb geen flauw idee. Mensen praten, kijken je aan en jij wordt geacht het juiste terug te zeggen. Ik moet steeds schakelen tussen de kijk- en de praatstand. Daar word ik onzeker van."

Harmonie

Peter: "Zelfs Willy is voor mij zo'n bewegende vorm in de ruimte. Als ze voor mijn gevoel te lang stil is, vraag ik of ze even 'piep' wil zeggen. Maar als vrouw vind ik haar aantrekkelijk en mooi. Als mijn levenspartner zorgt ze voor een zekere harmonie, rust en veiligheid die het voor mij mogelijk maken om mijzelf creatief te ontplooiën. Ik leef nu in de luwte, dan gaat het goed. Anders zou ik waarschijnlijk alleen en voortdurend bezig zijn met overleven. Maar nog steeds kan stress bij mij een verergering geven."

Willy: "Stresssituaties mijden we. Bij voorkeur gaan we zo min mogelijk naar feestjes. Als we een opening hebben in onze galerie ben ik er altijd alert op om de boel over te nemen."

Peter: "Het liefst ga ik koffie en thee zetten en laat ik de sociale dingen over aan Willy. Ik hou me zo veel mogelijk op de achtergrond."

Asperger

Asperger is een vorm van autisme: in beide gevallen zijn mensen vaak hoogbegaafd, maar hebben ze problemen met sociale interactie. In tegenstelling tot autisme is de spraakontwikkeling bij Asperger echter normaal. Toch hebben Aspergers vaak communicatieproblemen, doordat ze de sociale aspecten van communicatie niet aanvoelen. Kijk op de site van de Nederlandse Vereniging voor Autisme voor meer informatie: www.autisme-nva.nl.



'Wanneer je 'hoi',
'goedemorgen'
of juist 'hallo'
zegt, wanneer
kennissen
vrienden worden...
Ik heb geen
flauw idee.'

Willy: "Vakanties moet ik organiseren – anders komen we nergens. Als we weggaan, moet ik dat lang van tevoren inleiden of het juist zeggen als we al bijna vertrekken – afhankelijk van de situatie. We gaan vrijwel altijd met zijn tweeën, we vinden het gezellig om samen op pad te gaan. We maken graag stedentrips en bezoeken toneelvoorstellingen en musea. Het liefst maken we trektochten door Engeland en Frankrijk. Lekker kamperen in ons eigen busje."

Gevoel voor humor

Willy: "Eigenlijk heb ik er vrijwel nooit last van dat Peter Asperger heeft. Ik heb een groot gevoel voor humor en dat heb je nodig. Laatst gingen we samen naar een lezing. Toen ik de spreker een vraag stelde, kapte die man mij op een heel vervelende manier af. Anderen reageerden daar verontwaardigd op, maar Peter ging na afloop gewoon naar de spreker toe om hem te bedanken voor de fijne lezing. Ik zou me zoiets aan kunnen trekken, maar ik schiet dan gewoon in de lach. Ik gun iedereen een Asperger."

Peter: "Maar jij hebt dan ook een heel goede."

Willy: "Ik kan er van op aan dat Peter nooit zal liegen of een dubbele bodem heeft. Aspergers zijn eerlijk en oorspronkelijk. Peter is liefdevol, zorgzaam en altijd zichzelf. Ik leer veel van mijn relatie met hem. Bijvoorbeeld dat ik duidelijk moet formuleren en ik word gedwongen om na te denken over de zin van onze sociale codes."

Irritant

Willy: "Alleen als ik het heel druk heb, baal ik er wel eens van om voortdurend helder en geduldig te moeten zijn. Laatst vroeg Peter wat we zouden doen met een paar schilderijen die in de gang stonden. 'Die worden opgehaald,' zei ik. Dat was niet concreet genoeg, want hij stelde in de loop van de dag nog drie keer dezelfde vraag. Dat is dan irritant. Maar als ik dan zeg: die schilderijen worden volgende week woensdag om drie uur opgehaald, is de kous af."

"Uit mijn praktijk als therapeut weet ik dat relaties met Aspergers vrijwel altijd stuklopen op verwachtingen. Een vrouw verwacht vaak dat een man haar begrijpt, voelt wat ze bedoelt... Dat is voor een 'normale' man al lastig, maar bij een Asperger is dat onmogelijk. Peter voelt wel dingen, maar kan die gevoelens niet interpreteren of benoemen."

Peter: "Ongelooflijk dat vijftienjarigen al een gevoelsleven hebben. Als ik wil zeggen hoe ik me voel, houd ik het maar op 'prettig' of 'onprettig'."

Willy: "Peter kan zich dus ook heel moeilijk verplaatsen in mijn gevoelens."

Peter: "Ik heb totaal geen beeld van Willy van binnen. Iets zeggen over haar karakter is voor mij heel moeilijk. Ik spreek woorden uit waarvan ik niet precies weet wat ze betekenen. Temperamentvol? Een warme persoonlijkheid? In de winter heeft ze het vaak koud."

Willy: "Ik kan makkelijk over mijn gevoelens praten; als het echt nodig is komen we wel tot een gesprek. Ik leg dan uit wat ik voel en waarom. Hij doet dan zijn best om het te begrijpen en erop te reageren, bijvoorbeeld met troost."

Peter: "Gelukkig ben ik heel knuffelig; daarmee compenseer ik het gebrek aan intimiteit op andere terreinen."

Willy: "Maar zijn empathische vermogens zijn slapende. In de koelkast liggen nu asperges. Omdat ik heb gezegd dat ik die lekker vind, weet hij dat hij mij daar een plezier mee doet. Maar dat betekent wel dat hij de afgelopen week al drie keer asperges heeft gehaald."

Peter: "Ik ben blij dat ik na elf jaar iets weet wat ze lekker vindt."

Wasmand

Peter: "Ik doe het huishouden. Voor mij werkt dat heel simpel. Als iets vies is, maak ik het schoon. En als ik zie dat de wasmand vol is, doe ik de was in de machine."

Willy: "Ik doe mijn praktijk en de galerie. Dat gaat uitstekend. Alleen in het begin moest Peter eraan wennen dat hij me niet steeds kon storen als ik achter de pc zat. Dat je op de computer ook aan het werk kunt zijn."

Peter: "Voor mij hoort bij werken geluid en beweging."

Willy: "Dus nu hang ik gewoon een bordje op de deur: 'Ik werk.'"

Het witte paard

Willy: "Een relatie met een Asperger staat of valt met de bereidheid van de partner om het ideaalbeeld van de prins op het witte paard los te laten. In praktische en sociale zin is de balans enigszins verstoord, maar ik zie onze relatie zeker als gelijkwaardig. Vooral vanwege Peters eruditie en intelligentie."

Peter: "Je moet natuurlijk heel veel van elkaar houden. Ik denk dat die liefde tussen ons is ontstaan doordat we elkaar konden ontmoeten en herkennen op zielsniveau, waarbij de persoonlijkheid met al zijn beperkingen geen rol speelt."

Willy: "We houden heel veel van elkaar, zitten elkaar niet op de huid. We laten elkaar vrij en respecteren elkaar zoals we zijn. Dat is het geheim." ●